

Den 1. januar. På nytårsdag var det en forskrækkelig skarp frost, og jeg lod da give folket få et par pletter vin ud over deres daglige ration, så de kunne more sig lidt. Og samme dag var det ganske klar solskin, og som altid kom den stærkeste frost fra nordvest. I disse dage havde vi den skarpeste frost, som havde været den ganske vinter, og samme grufulde frost pinte os allermest.

Den 8. januar og alle de næste dage varede den skrækkelig hårde frost, og det var nordvest-vejr og klart solskin. Samme dag døde en af mine bådsmande (red: matros).

Den 10. januar gik præsten Hr. Rasmus Jensen og bartskæren (red: person som foruden at udøve barbervirksomhed havde nogen kirurgisk uddannelse) Mester Kasper Kaspersen til sengs, efter at de i nogen tid lang tidligere havde gået syge rundt, og derefter begyndte der dagligt en heftig sygdom iblandt besætningen, som tog mere og mere overhånd. Og samme dag døde min bedste kok.

Den 18. januar. I disse dage var det så mildt et vejrlig, som det på samme tidspunkt på året kunne være i Danmark. Alle de folk, som var raske, skulle ud i skoven og bestille noget og særligt skytterne, så de kunne skyde nogle ryer til de syge.

Den 21. januar. Var det skønt, klart vejr og solskin, og fandtes da hos os tretten personer, som var hæmmet af sygdom. Og da, så vel som ofte tidligere spurgte jeg bartskæren Mester Kasper Kaspersen, som på den tid lå dødssyg, om han vidste nogen god middel, som kunne findes i hans kiste, og som kunne komme besætningen så vel som ham selv til lindring og hjælp. Jeg bad ham fortælle mig det. Dertil svarede han, at han allerede havde brugt så mange midler, som han med sig, og så vidt han mest kunne. Han råd var at hvis Gud ikke ville hjælpe, kunne han slet intet andet middel bruge til at hjælpe og redde ham og besætningen.

Den 13. januar døde min ene styrmand ved navn Hans Brok, som hen ved fem måneders tid havde gået og været syg. Samme dag var det smukt vejr og dejligt solskin. Da sad præsten i sin køje og prædikere for folket, hvilken prædiken var den sidste, han gjorde her i verden.

Den 25. januar. Der lod jeg min styrmands, Hans Broks lig begrave, og jeg lod to kanoner skyde af, hvilket var den sidste ære, jeg på denne tid kunne vise ham. Da sprang lågen af begge kanoner, og karlen som gav ild, havde meget nær mistet begge sine Ben. Så skørt og ustabil var jernet blevet af den meget skarpe og strenge frost.

....

Den 5. februar. Døde en bådsmand ved Navn Laurids Bergen. Samme Dag sendte jeg atter bud til bartskæren Mester Kasper Kaspersen med alvorlig formaning, om han vidste nogen lægemiddel eller gode råd, at han da for Guds skyld ville gøre sin største flid, eller fordi han selv var meget syg og svag, om han så ville fortælle mig, hvilket lægemiddel som jeg på en eller anden måde kunne bruge for at lindre og hjælpe besætningen. Hvortil han svarede som tidligere, at hvis Gud ikke ville hjælpe, kunne han aldeles ingen råd eller hjælp give.

Den 6. februar gik jeg med tre af folkene ud til det løb, som vi kom ind af, for at bese hvorledes det stod til med isen. Dog kunne vi på denne tid ikke se åben vand og om aftenen gik vi igen tilbage til skibet.

...

Den 13. februar. Ordinerede jeg til hver person til hvert måltid om dagen et bæger vin og om morgenen en helt kop brændevin ud over den normale ration.

Den 16. februar. Alle disse dage var der intet andet end sygdom og elendighed og hver dag forøgede de syges tal, så at på denne dag var der ikke flere end syv raske mennesker, som kunne hente brænde og vand og arbejde på det som var nødvendigt om bord.....

Den 17. februar. Døde der en af mine folk ved navn Rasmus København, og da var der allerede døde af tyve besætningsmedlemmer. Samme dag fangede vi en hare, som var os meget velkommen.

Den 20. februar. Om aftenen døde præsten Hr. Rasmus Jensen, som havde været syg i lang tid.

Den 29. februar. Der var så stærk en frost, at ingen kunne komme i land efter vand eller hente brænde. Kokken måtte bruge det brændsel han kunne få... Og jeg måtte selv tage vare på kabyssen, ellers havde vi intet mad fået i dag, da min dreng Andersen (red: der er ikke tale om Jens Munks søn, men en tjenestedreng) også var blevet syg og gået helt i sengs.

Den 1. marts døde Jens Borringholm og Hans Skudenes, og efter at sygdommen nu havde taget overhånd, så størstedelen af besætningen var syg det meste af tiden, var det med stor besværlighed, at vi fik de døde begravet.

Den 4. marts var det mildt Vejr. I dag fangede vi fem ryper i land, hvilke var os såre kærkomne. Jeg lod dem koge med suppe og lod det iblandt de syge uddele. Dog kunne de af kødet intet fortære, fordi deres munde var ødelagt af skørbug.

....

Den 25. marts døde skipper Jan Olluffsen, som havde ligget syg i 19 uger. Samme dag var det dejligt vejr, så jeg gik selv i land og ledte under sne efter tyttebær, som de kaldes i Norge, som stod så friske, der hvor sneen var væk, som om det havde været efterår. Dog skulle man skynde sig at plukke dem, da de ellers straks visnede.

Den 26. marts var det smukt vejr; da gik jeg i land og samlede en stor mængde bær, som jeg delte ud blandt besætningen. Hvilket var dem meget kærkomment, og det gjorde dem ikke ilde.

....

Den 29. marts. Alle disse dage var det temmelig mildt Vejr, og samme dag søde Ismael Abrahamsen og Christen Gregersen, hvis døde legemer samme dag blev begravet efter den lejlighed og evne, der efterhånden var tilbage.

Den 30. marts var det skarp frost. Samme dag døde Svend Arvedsen, tømmermand. På denne tid gik min største bedrøvelse og elendighed an, og jeg var ligesom en vild og forladt fugl. Jeg måtte nu selv løbe omkring på skibet for at give de syge noget at drikke og koge vand som de kunne drikke og skaffe dem, hvad jeg kunne komme i tanke om kunne være dem gavnligt. Hvilket jeg ikke var vant til og havde lidt viden om.

Den 31. marts døde min anden Styrmand Johan Petersen, som havde ligget syg i lang Tid.

Den 1. april døde min salig Brodersøn, Erik Munk. Og hans døde legeme kom sammen Johan Petersens så de begge blev lagt i en grav.

Den 3. april var det en skrækkelig skarp frost, så at ingen af os kunde blotte sig for kulden. Jeg havde ej heller nogen at kommandere over, fordi de lå nu alle under Guds hånd, så her var stor elendighed og bedrøvelse. Samme dag døde Iver Alsing.

Den 4. april var det så strengt og hårdt vejr, at det var ganske umuligt, at nogen kunne komme i land for at grave en grav til de dødes lig, som var på skibet.

Den 5. april døde Christoffer Opslå og Rasmus Clemmensen, min skytte og hans hjælper. Samme dag om aftenen døde min højbådsmand ved Navn Lauritz Hansen. Og nu var der så ringe antal sunde folk, at vi næppe kunne begrave de dødes lig.

Den 8. april døde William Gordon, min ypperste Styrmand, som længe havde ligget og været syg. Samme dag om aften døde Anders Sodens, og hans og William Gordons lig blev begge begravet i samme grav, hvilket vi som da stadig levede med stor nød kunne afstedkomme med stor jammerlighed. Der var end nogen som havde den førlighed og styrke, at de kunne gå ud i skoven og hente brænde, så vi gennemsøgte skivet for at finde så meget brænde. Da alt dette var brændt måtte vi brænde vores sluppe (red: mindre robåd).

Den 10. april døde ærlige og velbyrdige Mand Movritz Stygge, min løjtnant, som længe havde ligget syg. Og tog jeg af mine egne lagner og svøbte hans lig så godt jeg kunne. Og var det med stor nød, at jeg kunne få lave en ligkiste til ham.

...

Den 16. april indfaldt Påskedag. Da døde Anders Oroust og Jens Bødker, som længe havde ligget syge, og efter som det da var noget temmelig mildt vejr, fik jeg begravet deres lig. Samme dag gjorde jeg min skibsmand til Skipper, selvom han var syg... Jeg var da selv ganske elendig og af den ganske verden aldeles forladt. Om natten derefter døde Hans Bendtsen.

Den 17. april døde min dreng Oluf, som havde gjort tjeneste hos mig i syv år.

Den 19. april døde Peder Amundsen, som længe havde ligget syg og var slet bortvisnet.

Den 20. april var det dejlig solskin, hvor en del af de syge krøb op af deres køje, at de kunne varme sig af solen. Men fordi de var så kraftløse, besvimed de en del, så det gjorde dem intet godt. Og jeg havde nok at bestille, for kunne skaffe hver ned til sin køje igen. Samme dag hen imod aften fanget vi to birkehøns hvilket vi nød, så vi kunne få noget fersk at spise....

Den 21. april om eftermiddagen lod jeg berede et bad, hvilket vi alle, så mange som var ved den styrke, at vi kunne røre os, badede i, og det bekom os vel.

...

Den 28. april døde Morten Nielsen og Thor Tønsberg. Og var det med stor nød, at vi fire Personer, som endnu kunne røre os lidt, fik deres lig begravet.

Den 3. og 4. Maj. Alle disse dage kom der ikke et menneske ud af køjen undtagen jeg og underkokken, som ikke kunne lave meget. Den 4. maj dag døde Anders Marstrand og Morten Marstrand, som længe havde ligget syge.

Den 6. Maj døde John Watson, den engelske styrmand, som var den fjerde styrmand, jeg havde. Disse lig lå i nogle dage, fordi det var så streng og skarp kulde at ingen af os arme tre mennesker, som endnu kunne røre os, kunne hjælpe deres lig til jorde.

Den 12. maj døde Jens Jørgensen Tømmermand og Svend Marstrand. Men Gud ved, hvad elendighed vi gik igennem før det lykkedes at begrave deres lig. Og de var de sidste, som blev begravet i jorden.

Den 16. Maj var det meget koldt. Da døde Skipper Jens Hendriksen, og hans lig måtte blive liggende ubegravet.

Den 19. Maj døde Erik Hansen, som i gennem den ganske rejse havde var meget flittig og pligtopfyldende og ikke fornærmet et eneste menneske eller fortjent nogen straf. Og han der havde gravet så mange grave til de andre, og nu var der ingen, som kunne hjælpe ham i jorden, så han måtte ligge ubegravet hen.

Den 28. Maj. Disse Dage var der intet synderligt at skrive om, andet end at vi syv elendige personer, som endnu er levendes, og så bedrøvelige og håber hver dag, at sneen skulle smelte og isen forsvinde. Hvad angår sygdommens symptomer, har vi erfaret at det er en sælsom og underlig Sygdom; for alle lemmerne og leddene krympede sig så jammerlig tilsammen, med store stik i lænden, som man havde fået stukket tusind knive igennem dem og kroppen er så blå og brun, som når man har fået et blåt øje og hele kroppen er aldeles kraftesløs. Munden var slemt ramt og elendig, for alle tænderne var løse, så vi vitterligt intet kunne spise. I de dage, hvor vi blev liggende i sengen, døde Peter Nyborg, Tømmermand, Knud Lauritzen Skudenes og Jørgen Kokkedreng, som alle blevet liggendes på deres plads, styrepli; der var ingen, som kunne begrave deres lig begrave eller kaste dem over bord.

Den 16. juli, som faldt på en søndag, sejlede vi om eftermiddag i Guds navn her fra.

(Fra: Jens Munk: "Navigatio Septentrionalis" 1624. Bearbejdet)